

Sygn. akt VII U 74/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: Ewa Sęk

po rozpoznaniu w dniu 17 listopada 2015 r. w Warszawie

sprawy P. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W.

o ustalenie wysokości podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego

na skutek odwołania P. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 28 grudnia 2012 r. znak: (...)/ZASp

Oddała odwołanie

UZASADNIENIE

Dnia 31 stycznia 2013 r. **P. P.** złożyła do Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe za pośrednictwem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. odwołanie od decyzji ww. organu z dnia 28 grudnia 2012 r., znak: (...)/ZASp, mocą której organ stwierdził, że podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego za okres od 23 października 2012 r. do 8 kwietnia 2013 r. stanowi kwota 388,31 zł.

Odwołująca zarzuciła organowi rentowemu naruszenie prawa materialnego poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie:

1. art. 49 pkt 1 w zw. z art. 48 i w zw. z art. 52 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2010 r. nr 77, poz. 512 ze zm. – dalej jako ustawa zasiłkowa), przez zastosowanie w niniejszej sprawie mimo braku przesłanki niezbędnej do zastosowania tego przepisu, tj. zadeklarowania przez ubezpieczonego najniższej podstawy wymiaru składek,
2. art. 49 pkt 2 w zw. z art. 52 ustawy zasiłkowej przez jego niezastosowanie podczas gdy prawidłowa analiza sprawy, w szczególności uwzględniająca orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że winien on znaleźć stosowanie w niniejszej sprawie.

W związku z podniesionymi zarzutami, odwołująca wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez orzeczenie, że podstawę zasiłku macierzyńskiego za sporny okresy stanowi kwota 7.543,51 złotych.

Uzasadniając swoje stanowisko odwołująca zaznaczyła, że od 11 lutego 2011 r. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na wynajmie i dzierżawie samochodów osobowych i furgonetek pod firmą K. (...) P. P.. Od października 2012 r. ubezpieczona opłacała składkę na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe w zadeklarowanej składce w wysokości 8.742,05 zł. Odwołująca oceniła zaskarżoną decyzję jako oczywiście nieprawidłową i przedstawiła argumentację w oparciu o interpretację stosownych przepisów ustawy zasiłkowej oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 7 marca 2013 r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.** wniósł o oddalenie odwołania P. P.

w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W uzasadnieniu odpowiedzi na odwołanie organ rentowy przytoczył okoliczności faktyczne złożenia wniosku przez odwołującą oraz omówił regulacje ustawy zasiłkowej i ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, stanowiące podstawę wydania skarżonej decyzji. Organ rentowy nie kwestionował faktu, że wnioskodawczyni była zgłoszona do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego w systemie osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, nie kwestionował również kwoty zadeklarowanej podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie za październik 2012 r. oraz prawa odwołującej do zasiłku macierzyńskiego. W ocenie organu rentowego, powołane w treści uzasadnienia odpowiedzi na odwołanie przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych określają dla osób prowadzących pozarolniczą działalność najniższą podstawę wymiaru składek, co jednoznacznie wskazuje na ustalenie podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego w oparciu o art. 49 pkt 1 ustawy zasiłkowej.

Odwołanie P. P. zostało oddalone mocą wyroku Sądu Rejonowego Warszawa Praga-Południe w Warszawie z dnia 10 czerwca 2014 r. Wyrok ten został zaskarżony apelacją odwołującą się z dnia 31 lipca 2015 r.

Po rozpoznaniu apelacji, **Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie wyrokiem z dnia 30 października 2014 r. na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego i zniósł postępowanie, przekazując sprawę do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.** Podstawą powyższego rozstrzygnięcia było stwierdzenie nieważności postępowania w związku z rozpoznaniem przez Sąd Rejonowy sprawy pozostającej poza zakresem jego właściwości rzeczowej, w myśl art. 477⁸ § 2 k.p.c.

Po rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

P. P. od dnia 10 lutego 2012 r. prowadziła działalność gospodarczą polegającą na wynajmie i dzierżawie samochodów osobowych i furgonetek pod firmą K-amaro P. P.. Od dnia 1 maja 2011 r. działalność gospodarcza była zawieszona i dnia 5 kwietnia 2012 r. roku została przez ubezpieczoną wznowiona (wypis z CEIDG k. 7).

Od października 2012 r. odwołująca opłacała składkę na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe od zadeklarowanej kwoty w wysokości 8.742,05 złotych (potwierdzenie o dobrowolnym ubezpieczeniu chorobowym k. 3 a.r., okoliczność opłacania składki we wskazanej wysokości – bezsporna).

W dniu 23 października 2012 r. odwołująca urodziła syna M. A. P. i w związku z tym przebywała na urlopie macierzyńskim i dodatkowym urlopie macierzyńskim do 8 kwietnia 2013 r. (odpis skrócony aktu urodzenia k. 10 a.s., wniosek o udzielenie urlopu macierzyńskiego k. 4 a.r.).

W dniu 18 grudnia 2012 r. odwołująca złożyła wniosek o wydanie pisemnej decyzji w sprawie przyznania zasiłku macierzyńskiego, który został jej udzielony na okres od 23 października 2012 r. do 8 kwietnia 2013 r. (wniosek odwołującej k. 2 a.r.).

Decyzją z dnia 28 grudnia 2012 r., znak: (...) /ZASp Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. stwierdził, że podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego za okres od 23 października 2012 r. do 8 kwietnia 2013 r. stanowi kwota

388,31 złotych. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy odmówił odwołującej uwzględnienia zadeklarowanej przez nią składki za październik 2012 r. w wysokości 8.742,05 zł ze względu na to, że prawo do zasiłku macierzyńskiego powstało w pierwszym miesiącu ubezpieczenia (decyzja ZUS z 28.12.2012 r. k. 1 a.r.).

Powyższy stan faktyczny sprawy Sąd Okręgowy ustalił na podstawie powołanych dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach. Okoliczności stanu faktycznego były co do zasady bezsporne a strony nie kwestionowały dowodów z dokumentów, wobec czego Sąd uznał je za wiarygodne w całości.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie P. P. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w R. z dnia 28 grudnia 2012 r., znak: (...)/ZASp, nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu.

Okoliczności prowadzenia przez odwołującą pozarolniczej działalności gospodarczej, opłacania składek na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe począwszy od października 2012 r. i narodzin dziecka odwołującej w październiku 2012 r. nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Organ rentowy nie kwestionował prawa odwołującej do zasiłku macierzyńskiego, lecz jedynie wnioskowaną podstawę wymiaru służącą jego wyliczeniu, z czym z kolei nie zgodziła się strona odwołująca. Istotą sporu w niniejszej sprawie była więc kwestia wyliczenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługującego odwołującej za okres od dnia 23 października 2012 r. do 8 kwietnia 2013 r.

Zasady ustalania podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługujące osobie ubezpieczonej niebędącej pracownikiem, w także osobie prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą, zostały określone w rozdziale 9 ustawy zasiłkowej. Wynika do bezpośrednio z dyspozycji art. 52 przytoczonej ustawy, zgodnie z którym przy ustalaniu podstawy wymiaru m. in. zasiłku macierzyńskiego stosuje się odpowiednio przepisy art. 36 ust. 2-4, art. 38 ust. 1, art. 42, 43, 48 ust. 1 oraz art. 49 i 50, a do świadczenia rehabilitacyjnego także przepisy art. 19 ust. 2 i art. 46.

Zgodnie z art. 48 ust. 1 podstawę wymiaru zasiłku chorobowego (macierzyńskiego) przysługującego ubezpieczonemu niebędącemu pracownikiem stanowi przychód za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym powstała niezdolność do pracy.

Z kolei stosownie do art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej jeżeli niezdolność do pracy powstała przed upływem pełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia chorobowego podstawę wymiaru zasiłku stanowi najniższa miesięczna podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe za miesiąc, w którym powstało prawo do zasiłku, po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 – dla ubezpieczonych, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek.

Jak wskazano w ustaleniach stanu faktycznego, bezspornym jest, że odwołująca P. P. prowadziła pozarolniczą działalność, dobrowolnie przystąpiła do ubezpieczenia chorobowego i opłaciła składkę po raz pierwszy w październiku 2012 r. a jednocześnie ubezpieczenie to nie było poprzedzone żadnym zgłoszeniem w tym samym roku. Ponadto, w okresie trwania dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, jeszcze tego samego miesiąca, dnia (...) urodziła dziecko, co skutkowało nabyciem przez nią prawa do zasiłku macierzyńskiego.

Z powyższych ustaleń wynika więc, że czas pomiędzy przystąpieniem przez odwołującą do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego a narodzinami syna był krótszy niż miesiąc, a nadto obie te okoliczności zaistniały w październiku 2012 r. W ocenie Sądu, nie ma więc wątpliwości, że zastosowanie znajduje cytowany wyżej

art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej, co uzasadnia uwzględnienie do obliczenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego odwołującej nie na podstawie zadeklarowanej przez nią składki, lecz najniższej miesięcznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe za październik 2012 r., a więc 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy zwraca uwagę na stanowisko Sądu Najwyższego w kwestii ustalania najniższej podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego, które Sąd podziela

i akceptuje w całości. Zaznaczyć należy, że najniższa kwota podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe osób ubezpieczonych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej jest zmienna i ustala się ją na okresy od dnia 1 stycznia do 31 grudnia danego roku jako kwotę zadeklarowaną, jednak nie niższa od 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19a ust. 10 na dany rok kalendarzowy (art. 18 ust. 8 u.s.u.s.). Osobom prowadzącym działalność pozarolniczą, dobrowolnie uczestniczącą w ubezpieczeniu chorobowym, świadczenia z ubezpieczenia społecznego wyliczane są co do zasady od kwoty zadeklarowanej na zasadach określonych w art. 18 ust. 8, art. 18a i art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. 2015 poz. 121 ze zm.), przy czym ziszczenie się ryzyka ubezpieczenia chorobowego już w pierwszym miesiącu ubezpieczenia stanowi sytuację wyjątkową. Zadeklarowana kwota nie pokrywa

się wówczas z kwotą miesięcznego przychodu, więc nie może stanowić o wysokości świadczeń przysługujących z tak krótkiego okresu ubezpieczenia. W tym stanie rzeczy wyliczenie podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego, do którego prawo powstało

w pierwszym miesiącu dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, od zadeklarowanej kwoty ubezpieczenia, jest wykluczone, choćby kwota ta mieściła się w granicach przewidzianych w art. 18 ust. 7 i w

art. 20 ust. 3 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jako nieprzekraczająca miesięcznie 250% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale (zob. wyrok SN z 28 sierpnia 2012 II UK 34/12, z 6 listopada 2012 r. II UK 38/12, z 6 września 2012 r. II UK 36/12).

W tym stanie rzeczy nie sposób zgodzić się z zarzutem podniesionym przez pełnomocnika działającego w imieniu odwołującego w kwestii rzekomo błędnego zastosowania art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej ze względu na nieziszczenie się przesłanki w postaci zadeklarowania przez ubezpieczoną najniższej podstawy wymiaru składek. Tymczasem z treści art. 49 ust. 1 pkt 1 ustawy zasiłkowej w sposób jasny

i jednoznaczny wynika, że przesłankami jego zastosowania jest powstanie niezdolności do pracy przed upływem pełnego miesiąca kalendarzowego ubezpieczenia chorobowego. Brak więc podstaw do stwierdzenia konieczności zadeklarowania najniższej podstawy wymiaru składek jako okoliczności uzasadniającej zastosowanie cytowanej już na łamach niniejszego uzasadnienia regulacji są bezpodstawne.

Sąd nie dostrzegł również podstaw do stwierdzenia, iż w stosunku do sytuacji odwołującej się uzasadnione jest zastosowanie art. 49 ust. 1 pkt 2 ustawy zasiłkowej, utożsamiającego podstawę wymiaru składek od kwoty przychodu określonej w umowie przypadającej na pierwszy miesiąc kalendarzowy ubezpieczenia, po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 ustawy, a jeżeli kwota ta w umowie nie została określona, kwota przeciętnego miesięcznego przychodu innych ubezpieczonych, z którymi płatnik składek zawarł takie same lub podobne umowy - dla ubezpieczonych wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia. Sytuacja ta, wbrew postulatowi pełnomocnika odwołującej, nie jest najbardziej odpowiadająca sytuacji prawnej ubezpieczonej, choćby z samego faktu, że przepis ten dotyczy osób uczestniczących w ubezpieczeniach na podstawie umów, a nie prowadzonej działalności pozarolniczej, brak więc podstaw do zastosowania omawianej regulacji w drodze analogii do ustalenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługującego odwołującej.

Reasumując, Sąd stwierdził, że wobec ustalonego stanu faktycznego organ rentowy prawidłowo zastosował art. 49 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 52 ustawy zasiłkowej

i ustalił podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego przysługującego P. P. w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia.

Wobec powyższego, odwołanie podlegało oddaleniu, o czym Sąd orzekł w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

(...)